

Zondag 15 november 1998, Loenen morgendienst

Orde van dienst Kampen

Zingen: Psalm 91,1

Wetslezing

Zingen: Psalm 85,3.4

Gebed

Lezen: Exodus 20,22-21,27

Zingen: Psalm 119,21

Lezen: Exodus 23,20-24,11

Zingen: Psalm 119,22

Tekst: Exodus 24,7-8

Preek

Zingen: Psalm 119,49

Gebed

Zingen: Liedboek gezang 262

De Here is met zijn volk op weg naar een samenleving waarin Hij, Jahwe, de eerste en de laatste is, en die wordt beheerst door recht en gerechtigheid.

N.a.v. Exodus 20:26: Maak geen trappen naar mijn altaar. Want als je langs een trap omhoog moet, zou men je schaamte wel eens kunnen zien.

Er wordt kennelijk van uit gegaan dat de offeraar hier een gewone Israëlietische burger is, die een lendendoek of een eenvoudige kilt draagt. Iedere verbinding tussen de Here en seksualiteit is taboe, omdat het de heiligheid van God in diskrediet brengt. In de situatie destijds in Kanaän was dit van het grootste belang, omdat seksualiteit in de verering van de vruchtbaarheidsgoden van toen een grote rol speelde.

N.a.v. Exodus 21:22-25

Het zal goed zijn in onze tijd van abortus provocatus en de noodzaak van bescherming van het ongeboren kind iets te zeggen over het opvallende feit dat op het (per ongeluk?) veroorzaken van een miskraam hier slechts een boete wordt gesteld. Het is één van de voor ons opvallende voorbeelden van aansluiting van Gods recht bij de heersende situatie. De daad in deze verzen wordt beschouwd als een geval van schade, toegebracht aan de echtgenoot van de vrouw. De groei van zijn familie is er door beknot. De conclusie lijkt niet te vermijden dat hier aan het ongeboren leven minder waarde gehecht wordt dan aan een ter wereld gebracht mens. Daar valt echter niet zoveel uit te concluderen. Ook aan het leven van een slaaf werd destijds minder waarde gehecht dan aan dat van een vrij mens (vgl. Exodus 21:28-32). Het gaat hier bovendien om de vraag wanneer iemand doodslag aangerekend kan worden en wanneer niet, en niet om een aparte behandeling van de vragen rond ongeboren leven. Wat we uit de genuanceerde behandeling van Exodus m.i. wel kunnen leren is, dat het maar de vraag is of we ons op de Here kunnen beroepen wanneer wij *ongenuanceerd* roepen dat abortus moord is. Duidelijk blijft in alle gevallen dat God ook deze abortus per ongeluk geen bagatel vindt die wel ongenoemd en ongestraft kan passeren. Laat staan dan een 'west-europese' vorm van abortus expres.

N.a.v. Exodus 23:19b: Kook een geitenbokje niet in de melk van zijn moeder

Er is geen zekerheid over de uitleg van dit raadselachtige verbod, dat zo ook voorkomt in Exodus 34:26 en Deuteronomium 14:21. Het lijkt er op dat het koken van een bokje in de melk van zijn moeder verboden wordt omdat het ervaren werd als een vermenging van dood en leven op hetzelfde moment en dezelfde plaats. Daarbij staat de moedermelk voor het leven en de melk van de eigen moeder accentueert dat nog. Vermenging van sferen, en zeker van dood en leven, gold als taboe (onrein). Dat staat ook op de achtergrond bij het verbod op gegist brood (iets gezuurds): als gist werd destijds oud brooddeeg gebruikt dat in zekere zin bedorven was. Gegist brood was dus een dergelijke vermenging van dood en leven.

Overzicht van Exodus 20:22 - 23:33 (het zg. Verbondsboek)

20:1-2	presentatie vanuit het verleden	
20:3-17	tien woorden	
20:18-21	overgang	
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>		
20:22-26	voorschriften voor de dienst aan Jahwe	
21:1-22:17	gevarieerde voorbeeld-uitspraken	
21:1-11	<i>over schuldslavernij</i>	
21:12-32	<i>over aantasting van andermans lichamelijke integriteit</i>	
21:12-14	over doodslag met en zonder voorbedachten rade	
21:15-17	over oudermishandeling en mensenroof	
21:18-19	over ruzie uitlopend op mishandeling	
21:20-21	over dodelijke mishandeling van een slaaf of slavin	
21:22-25	over een zwangere vrouw als slachtoffer van een vechtpartij	recht
21:26-27	over mishandeling van een slaaf of slavin	
21:28-32	over dodelijk letsel veroorzaakt door een stotig rund	
21:33-22:16	<i>over aantasting van andermans bezit</i>	
21:33-36	over schade aan andermans vee	
22:1-4	over veediefstal	
22:5-6	over schade aan andermans veldgewas	
22:7-15	over schade aan wat geleend/gehuurd/toevertrouwd was	
22:16-17	over schade door gemeenschap met een ongehuwd meisje	
22:18-23:12	cultische en sociale voorschriften	
22:18-20	<i>over gruwelijke, niet te tolereren praktijken</i>	
22:21-27	<i>over zorg voor sociaal zwakkeren</i>	gerechtigheid
22:28-31	<i>over zorg voor Jahwe</i>	
23:1-12	<i>diverse sociale voorschriften</i>	
23:1-3	over rechtvaardigheid en betrouwbaarheid in rechtspraak	
23:4-5	over hulpvaardigheid ongeacht de verhoudingen	
23:6-9	over rechtvaardigheid en betrouwbaarheid in rechtspraak	
23:10-12	over sabbatjaar en sabbat als sociale instellingen	
23:13-19	voorschriften voor de dienst aan Jahwe	
23:20-33	afsluiting met het oog op de toekomst	